

Zuzana Šprinclová, *Cesta k emancipaci dítěte – Průnik do dětství od středověku po klíčové 19. století*, Praha 2013

Jako vedoucí práce musím hned v úvodu posudku velice ocenit samostatný a svědomitý přístup autorky k výzkumu a posléze k formulování výsledků svých rešerší. Ke zvolenému tématu přistupovala nejen se zaujetím a nadšením, které jako dvojnásobná matka malých dětí živila i vlastní zkušeností, ale rovněž s kritickým odstupem, jenž si žádá vědecká studie. Problematikou její bakalářské práce a také srdeční záležitostí se stala cesta dítěte k „právu“ na dětství, dítě v historii od středověku po „objevení dětství“ v 18. a zvláště v devatenáctém století, které se také ocitlo ve středu autorčiny pozornosti a stalo se předmětem jejího podrobnějšího výzkumu a rozboru. Takto formulované téma by však vystačilo i na disertační práci, natož na bakalářský stupeň.

Paní Šprinclová ve snaze zmapovat pro svůj další výzkum téměř celé „dějiny dítěte“ věnovala více jak polovinu své studie práci s literaturou, která se vývojem dětství zabývá. Zajímala se o klíčové pojmy této problematiky, o modely pojetí dětství ve francouzské historické škole Annales, stejně jako v anglické a nové české historiografii. Zaměřila se na jednotlivé etapy života dítěte jak z úhlu pohledu jednotlivých sociálních vrstev společnosti, tak i z chronologické perspektivy. Uvedla rovněž do souvislosti dobu a změnu, která se v ní odehrála a jež měla svůj dopad i na pojetí dětství. Přelomové období z tohoto hlediska našla v devatenáctém století, na nějž se také dále podrobněji zaměřila. Jakkoliv se tato sonda do dějin dětství může čtenáři zdát zbytečně zdlouhavá, v práci paní Šprinclové má svůj smysl. Autorka pracuje s literaturou velmi aktivně, vyzvedává pro svoji studii nosné informace, porovnává závěry jednotlivých autorů s kritickým nadhledem a s tím také přistupuje k jednotlivým modelům a paradigmatům dětství v historii, tak jak je jednotlivé historiografické školy přinesly.

Ve druhé části své práce se autorka věnuje rozboru ojedinělého pramene svého druhu, pamětím Antónie Kavalírové z poloviny 19. století. Zuzana Šprinclová využívá dostupné edice těchto pamětí k tomu, aby postihla dětství a jeho charakteristiky v prostředí nižších lidových vrstev, z něhož se většinou mnoho písemných pramenů a obdobných svědectví nedochovalo. K pamětem přistupuje s plným vědomím úskalí, která pramen tohoto typu přináší. V několika kapitolách nás seznamuje s dětstvím autorky pamětí, dále s jejím přístupem k dětem, k jejich výchově, s dobovými zkušenostmi s lékařskou péčí, s náročností zajistit „technicky“ i finančně možnost studia svým dětem, s mateřskými i dětskými radostmi, starostmi a

emocemi. Tyto jednotlivé kapitolky mohou sice občas působit jako seřazené výpisky z paměti Kavalírové, ale závěr celé bakalářské práce se mi zdá velmi zdařilý, neboť přináší trefné a přínosné závěry, které předchozím částem studie dávají smysl a ukazují na její hodnotu. Tento závěr totiž (možná i nechtěně) podtrhuje fakt, že paměti Antónie Kavalírové jsou výjimečným pramenem ukazujícím právě odchytku od stereotypu v dějinách mentalit a myšlení té vrstvy společnosti, k níž rodina Kavalírové patřila. City k dítěti, důraz na jejich vzdělání, racionalita v přístupu k lékařské péči, schopnost kritického myšlení a logických úvah v každodenním životě, které se lišily od dosavadní představy ženy lidových a nižších středních vrstev společnosti, činí z rozebíraných pamětí exkluzivní pramen k možným dalším mikrohistorickým studiím až takového typu, jehož zakladatelem se stal proslulý C. Ginsburg.

Přes zmíněný přínos a zdařilý závěr mám však k práci určité výhrady. Týkají se především poněkud nezvládnutého navázání rozboru pramene na předešlý přehled dějin dítěte. Jakkoliv je návaznost logicky pochopitelná, měla by být jasněji v textu vyjádřená a vyargumentovaná. Totéž platí o ukončování jednotlivých kapitol (zvláště v části rozboru pramene), které vyznívají do ztracena, a nebýt zdařilého závěru díla, nebyl by někdy pochopitelný jejich smysl a návaznost. Práce někdy působí velmi stroze a nevyváženě, neboť široký záběr první poloviny „bakalářky“ vede nutně ke zkratkám či přílišnému zobecňování. Pro další výzkum navrhuji zaměřit se již cíleně na určitou epochu, zde tedy 19. století, a vypíchnout onu zajímavou odchytku od stereotypu na pozadí dalších, pokud možno rukopisných a nevydaných, pramenů týkajících se dětství napříč sociálními skupinami, pokusit se o možné analogie a komparace, popřípadě téma stočit jiným směrem, a to na myšlenkový svět ženy z lidovějších poměrů (typu Kavalírové) na pozadí dosavadního paradigmatu jejího zobrazování. Drobné výtky se mohou týkat někdy nedotažených poznámek pod čarou (například chybějící stránky), ale to je jen podružná připomínka.

Celkově práci považuji za splňující nároky kladené na bakalářský stupeň, k obhajobě ji doporučuji a navrhuji hodnotit známkou *velmi dobře*.

PhDr. Martina Ondo Grečenková, Dr.

Historický modul FHS UK

Historický ústav AVČR